

delal ta in ta obraz, in drug drugemu so opominjali: „To je nadarjenost, res nadarjenost! — gledite, kako se oči svetijo mu, kedar govori! Il y a quelque chose extraordinaire dans toute ta figure!“

Umeteljniku je bilo milo, ko je tako sodbo slišal o sebi. Ko so bile novine prinesle natisneno hvalo o njem, veselil se je, kakor otrok, če prav je to hvalo bil kupil za svoje novce. Nosil je list s tako hvalo povsodi in nehoté kazal ga svojim znancem in prijateljem, a to vse je tješilo ga z največo prostodušnostjo. Rastla je njega slava, množila so se naročila, množilo se je delo. Uže so od njega jeli zahtevati podobe in obraze, ki je malal jih in dodelaval o učilnih letih. Malal jih je sedaj brez velikega truda, izgotovljal je v risku le glave, drugo pa je dajal, da so učenci dogotavljali mu.

(Dalje prihodnjič.)

Slovensko slovstvo.

Vabilo k naročbi „zgodovine štajerskih Slovencev.“

40 let bo uže, kar je izišla v Gradci (leta 1844.) Krempeljnova povestnica štajerske zemlje, knjiga, po kateri so bili štajerski Slovenci tako radi segli, da je uže davno pošla. Namesto prirediti 2. izdajo Kr. „Dogodivšin“, nameravam jaz v bodočem letu izdati in založiti svojo „politično in kulturno zgodovino štajerskih Slovencev“, katero so mi nekateri odlični štajerski zgodovinarji pregledali in popravili. — Da pa mi bode mogoče število iztisov določiti in se na ta način prevelike izgube pri tem nevarnem podjetji obvarovati, prosim vse domoljube, da bi mi naročnikov in naročnine (cena 1 gold.) naprej nabirati blagovolili.

V Krškem dné 15. septembra.

J. Lapanje,
meščanske šole ravnatelj.

Naši dopisi.

Iz Gorice 17. sept. (Izv. dopis.) V Tolminu so bili dalj časa brez pravega sodnika, in so posle zadnjega opravljali sodnijski pristavi; zdaj pa pride v ta trg, ki je preobložen z velikimi sodnijskimi opravili, g. France Kodrič kot pravi c. kr. okr. sodnik, ki je bil doslej kot tak v Cerknem. Kolikor mi vemo, je ta uradnik slovenskega jezika zmožen, in je po vsem dosedanjem njegovem obnašanju soditi, da bo enakopravnost v uradovanju spoštoval tudi za Slovence, če ne bodo slovenske stranke same proti sebi ravnale, in če torej poslednje ne bodo same sebe bile po glavi z nemškimi vlogami. Pa v Tolminu dajejo leto za letom neki odvetniki slovenskemu občinstvu slab izgled, in to so taki, od katerih narod pač drugačno obnašanje pričakuje. Kolikor sem jaz slišal, se narod na kmetih zeló huđuje, da tudi v Gorici odvetniki slovenskega rodu služijo strankam samo ali skoro izključljivo v tujščini. — Gosp. Anton Hribar, vodja c. kr. deške vadnice v Gorici, je dobil zlati križ za zasluge. Ta gospod je, kakor v obče trdijo, jako delaven šolnik, prejšnja leta se je trudil, da bi povzdignil narodno petje na Goriškem; zadnji čas pa se je popolnem umaknil z narodnega pozorišča. Upajmo, da nekaj svojih moči narodu še nadalje posveti; saj je g. odlikovancu znano, kako narod blaženja s petjem potrebuje. — Častni kanonik preč. gosp. Št. Kafol, dolgoletni nadškofijski kancelar, postal je pravi kanonik naše prvostolne cerkve; kot kancelar pa pride na njegovo mesto č. g. Matija Kravanja. — Cesarjeva zahvala, razglašena po ministru

Taaffeju, se je brala po goriških mestnih, in, kakor „Ed.“ poroča, tudi po zidovih tržaškega mesta samo v nemškem in italijanskem jeziku! Slovence so toraj popolnem prezrli od strani tržaške vlade. Včeraj sem jaz v Korminu, ki se imenuje z večo pravico laško (furlansko) mesto, isto zahvalo videl vendar tudi v slovenskem jeziku, in je po tem in tudi po obliki papirja sklepati, kakor da bi bili za Gorico in morda tudi za Trst slovensko prestavo samo odrezali! Vlada doslej ob takih prilikah vendar ni žalila slovenske narodnosti, kakor se je to zdaj zgodilo. Skoro bi človek prašal, ali bi ne bilo pristojno, da bi naši deželni poslanci, ki so zdaj še zbrani, vlado zarad tega prestopka interpelovali. Ako bomo molčali, potem bo lahonstvo še predrzniše, ki uže godbo c. k. polka terorizuje, in se je na žalost slovanski polk naposled udal in na pr. za Ischio koncert naznanil na plakatih samo v nemškem in italijanskem jeziku, prej ko ne v strahu, da mu laški pobalini plakate pomažejo, kakor se je bilo to zgodilo prešlo spomlad! (Konec prih.)

Prem 8. sept. (Dalje.) Človek si večino svoje hrane kuha, peče, praži in tudi drugače pripravlja, da mu je užitna, tečnejša, bolj redilna in ložeje prebavljiva. Koliko jedil bilo bi v surovem in nepripravljenem stanu razvajanemu človeškemu želodcu ne le neprebavljivih, nego tudi celó pogubo- in smrtonosnih! Ravno tako tudi sicer sama na sebi trda in pusta krma, ako se nekoliko priredi in pripravi, domači živini prav dobro tekne. Vsak živinorejec dobro vé in je iz lastne skušnje sam prepričan, da živina samo suho, trdo in dolgobiljnato slamo zeló nerada jé, se ob njej nič ne zredi in tudi nobenega dobička ne daje. Če pa slamo ali pusto seno nekoliko z deteljo pomešamo, jo dobro v rezanico razrežemo, v zadosta velikem čeburu nekoliko poparimo in stati pustimo, da se nekoliko skisa, in če potem tako rezanico še malo s slano vodo poškopimo in nekoliko z otrobi potresemo, je to za živino potem prav dobra in tečna hrana, katero z vso slastjo rada uživa in se po nji, ako se jej o pravem času in zadostno ž njo klade, tudi prav dobro redi. Tako pripravljena slama ali druga pusta krma je uže sama na sebi za celo dobro tretjino bolj redilna, nego bila bi v suhem stanu polagana, ter je tudi nič pod zló ne pride. Uže na ta priprosti način se s prav malim trudom pri krmi veliko prihraniti more, kar naj bi se sploh ne le tukaj, nego po celem postojnskem okraji v svojo lastno korist in boljši napredek domače živinoreje poprijelo in vpeljalo. Res, da so na Pivki sploh, sosebeno pa še v tej okolici za obilo pridelovanje živinske krme zeló neugodne okoliščine; a tudi v tej zadevi dá se z ne prevelikim trudom še precéj veliko koristnega in naprednega doseči in dognati. V to svrhu priporoča se pred vsem prav toplo živinorejcem na Pivki, da prično na svoje njive tudi deteljo lucerno bolj sejati, katera zeló hitro raste, se na enoistem prostoru med letom more večkrat kositi in daje obilno dobre in tečne sveže krme. Daje pa poleg tega, ako se ni pustila predolgo rasti in steblije njeno oleseneti, tudi dobro in tečno suho živinsko krmo. Ta detelja vzdrži se za krepko rast in obilni pridelek na enoistem prostoru tudi dosta dalj časa (več let), nego vsaka druga detelja. Ima pa ta detelja tudi še drugo dobro lastnost, in to je, da živine, ako se jej v svežem stanu polaga, ali pa, če se ž njo popase, ne napenja, kot je to pri drugih deteljah, osobito pa še pri rudeči štajarski detelji, vsled katere je uže marsikako živinče v nevarnost prišlo pred poginom. — Še enkrat se poudarja, da lucerna na malem prostoru obilo dobre, tečne in redilne živinske krme daje. Vse uže sedaj doma pridelovano senó naj bi se v prihodnje tudi in edino le doma vporabljevalo, ne pa v lastno škodo

in osodepolno pogubo za slepe cene v Trst in Reko izvaževalo! S tem naj bi se doma redilo nekoliko več živine, a pred vsem naj bi se pa živine nikoli in nikdar stradati ne pustilo; sestradana in glad trpeča živina ne le nikakoršnega dobička ne donša, nego podvržena je tudi raznoterim boleznim, kakoršne živinorejcu morejo ves hlev sprazniti.

Ni pa še dosta za koristno živinorejo samo to, da se pridela obilno dobre, tečne in redilne krme, nego mora se poleg te tudi na to gledati, da se kraju primerno in dobro živinsko pleme vpelje. Slabo pleme daje le slabo narast in malo dobička, in živinorejcu se njegov obilni trud pri tem malo obrestuje. Na plemenjenji je vse ležeče; slab bik in morda prav lepa kravica dajeta le slaba in malovredna teleta, nasprotno pa tudi nepomenljiva kravica oplemenjena z dobrim in žlahnim bikom daje lepa in čvrsta teleta. S takim umnim plemenjenjem more se v petih rodovih prav lepo, popolno novo in dobro živinsko pleme prirediti. V resnici žalostno je to, da domači živinorejci preskrbitev plemenitih bikov v svojo lastno škodo in pogubo tako lahko mišljeno tja v en dan — opuščajo. Za Pivko se kot najboljši in najpriležnejši priporoča sivo štajarsko pleme, katero naj bi se, ker to ob enem na vrat na nos mogoče ni, pa vsaj polagoma v teh krajih vpeljalo. Obila korist temu bila bi neizogibna. (Dalje prih.)

Iz Ljubljane. (Odlikovanja.) Presvitli cesar so z najvišim sklepom oddne 9. septembra t. l. s prizanesenjem dotičnih taks med drugimi milostljivo podelili:

knezoškofu ljubljanskemu dr. Janezu Zlat. Pogacarju veliki križ Franc Jožefovega reda; deželnemu glavarju kranjskemu grofu **Gustavu Thurnu** red železne krone druge vrste;

predsedniku kranjske hranilnice Aleks. Dreou, županu ljubljanskemu **Petru Grasselliju**, kononiku dr. **Janezu Gogali**, vpokojenemu svetovalcu deželne vlade **Antonu Laschanu**, posestniku dr. **Josipu Poklukarju** in grajščaku dr. **Jo. s. vit. Savinscheggu** — vsem red železne krone tretje vrste;

vodji trgovske šole **Ferdinandu Mahru** in tajniku trgovinske zbornice v Ljubljani **Janezu Murniku** naslov cesarskega svetovalca;

trgovcu v Ljubljani **Leopoldu Bürgerju**, grajščaku **Otonu Deteli**, načelniku železniške postaje ljubljanske **Gustavu Habitu**, dekanu v Postojni **Janezu Hofstetterju**, uradnemu vodji ljubljanske hranilnice **Rihardu Janeschitzu**, zdravniku v Ljubljani dr. **Frideriku Keesbacherju**, dekanu v Begunjah **Silvestru Kešetu**, dekanu v Trebnem **Janezu Kovačiču**, mestnemu fiziku dr. **Viljemu Kovaču**, grajščaku dr. **Josipu Koslerju**, predsedniku trgovinske zbornice v Ljubljani **Jožefu Kušarju**, grajščaku v Vipavi grofu **Karolu Lanthierju**, vodji kranjske obrtne družbe **Karolu Lukmannu**, magistratnemu svetovalcu v Ljubljani **Ljudevitu Peroni**, županu krškemu **Viljemu Pfeiferju**, grajščaku na Gracarjevem Turnu **Karolu Rudežu**, županu kamniškemu dr. **M. Samecu**, županu kranjskemu **Karolu Šavniku**, dekanu na Vrhniki **Martinu Šlibarju**, županu preddvorskemu **Edvardu Urbantschitsu**, — vsem višji križ Franc Jožefovega reda;

županu kočevskemu **Jožefu Braune-u**, načelniku požarne straže **Francu Doberletu**, predsedniku obrtnega društva v Ljubljani **Antonu Kleinu**, županu gorenje-logaškemu **Matiji Milavcu**, županu spodnje-logaškemu **Adolfu Mulley-u**, vodji mestne ljudske šole ljubljanske **Andreju Praprotniku**, tovarničarju v Ljubljani **Gustavu Tönniesu**, meščanu novomeškemu **Antonu Vertačiču**, — vsem zlati križ s krono za zasluge;

županu vipavskemu **Karolu Dolencu**, županu v Gočah **Štef. Habetu**, županu radoljskemu **Francu Hudoverniku**, spovedniku uršulinskega samostana v Škofji Loki **Matiji Jerihi**, okrajnemu zdravniku v Črnomlju **Antonu Paulinu**, gospej dr. **Schifferja** v Ljubljani **Celestini Schiffer**, učitelju na vadnici v Ljubljani **Janezu Tomšiču**, nadučitelju in županu v Cerkljah **Andreju Vavkenu**, — vsem zlati križ za zasluge;

nadučitelju v Šmarji **Janezu Borštniku**, županu na Ježici **Ignaciju Cundru**, županu v Dolah **Pavlu Grudnu**, županu v Domžalah **Mateju Janežiču**, lekarniškemu provizorju v Ljubljani **Gasparju Kozini**, učitelju v Železnikih **Jožefu Levičniku**, županu v Ilirski Bistrici **Aleksandru Ličanu**, županu v Črnem vrhu **Janezu Peternelu**, županu v Spodnjem Zemonu **Jožefu Potepanu**, preparatorju deželnega muzeja v Ljubljani **Ferdinandu Schulzu**, županu v Marijapolji **Luki Strahu**, žup. v Gorjah **Juriju Žumru**,*) — vsem srebrni križ s krono za zasluge;

upokojenemu davkarskemu slugi v Litiji **Janezu Badjuri**, nadpazniku dež. posilne delavnice v Ljubljani **Jožefu Dobnikarju**, črkostavcu v Ljubljani **Janezu Lindtnerju**, slugi deželnih uradov v Ljubljani **Jožefu Schelku**, mestnemu stražniku v Ljubljani **Mihaelu Schuberju**, upokojenemu uradnemu slugi v Novomestu **Janezu Sobetzu** in županu v Žigajni Vasi **Petru Wachmannu**, — vsem srebrni križ za zasluge.

— Deželnega predsednika barona **Winklerja** in pa kanonika stolne cerkve **Andreja Zamejca** imenovala je občina Horjulska za svoja častna občana. Slava!

— (Deželni zbor kranjski) pričel je zborovanje svoje zopet pretekli ponedeljek dne 17. t. m. ob 10. uri v redutni dvorani. Nazoči so bili vsi poslanci razun knezoškofa, župana **Pet. Grasselli-a** in kočevskega župana **Brauneta**. — Baron **Taufferer**, kateri se dosedanjih sej zbora ni vdeležil, storil je obljubo začetkom te seje; videti je, da se mu je zdravje nekoliko zboljšalo.

Potem omenja deželni glavar veselih dogodbe zadnjega časa, navzočnosti presvitlega cesarja v naši deželi in lepih dni 600letnice, katere je slavila vsa dežela „z združenimi močmi“, in dostavlja željo, da bi tudi v vsem drugem javnem življenji obe stranki enako složno sodelovali. Spominja se dalje vesele dogodbe v cesarski rodbini, rojstva nadvojvodice **Elizabete**, ter sklepa z „živio-klici“ na presvitlega cesarja in vso cesarsko rodbino; zbornica pa je trikrat ponovila živio-klice.

Potem oddala so se razdeljena poročila dotičnemu odseku, konečno potrdile so se volitve kmetijskih okrajev in mest, razun črnomaljskega okraja in pa mestnega okraja **Tržič-Kamnik-Radoljica**, o katerih še niso bila predložena poročila.

Volitve velikega posestva izročile so se po nasvetu dr. **Papeža** posebnemu odseku peterih udov, v katerega so bili potem, ko se je po nasvetu dr. **Poklukarja** seja pretrgala za nekoliko časa, izvoljeni poslanci baron **Apfaltrern**, **Kersnik**, dr. **Papež**, **Sveteč** in dr. **Zarnik**.

V tej seji oglašil je dr. **Zarnik** nasvet, da se spremenijo statut mesta ljubljanskega, in bo utemeljil ta predlog v eni prihodnjih sej.

Tekoči teden zborujejo nepretrgoma odseki, prihodnja seja pa bo prej ko ne prihodnji ponedeljek.

— (Pešpolka ljubljanskega barona **Kuhn oddetek**) je zdaj v **Varaždinu**; iz došlega nam pisma čujemo, da je

*) Mislimo, da je župan v Gorjah **Jaka Žumer**.

tam vse mirno in povsod, kamor so prišli na Hrvaškem naši vojaki, zato se nadjajo, da se že koncem meseca septembra zopet vrnejo v Ljubljano.

— (Dr. Josip Marinko), zdaj duhovni pomočnik pri sv. Petru v Ljubljani, imenoval je naučni minister za učenika veroznanstva na državni gimnaziji novomeški.

— (Zahvala.) Vsled odlikovanja podeljenega mi po preveliki milosti presvitlega cesarja od blizo in daleč došlih mi predragih in sočutnih čestitek mi dozdej ni bilo še mogoče rešiti s posebnimi zahvalami, zato se za zdaj po tej poti presrčno zahvalujem za nje.

V Ljubljani dne 19. sept. 1883. — Dr. Poklukar.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Razun kralja španjskega prišel je na Dunaj tudi kralj srbski zahvalit se cesarju za podeljeno mu čast imetnika polka; oba kralja podala sta se s cesarjem k vojaškim vajam v Bruck a. d. L., od koder odide kralj španjski naravnost v Homburg k cesarju nemškemu. — Minister za deželno brambo grof Welsersheimb prejel je red železne krone 1. vrste. — Svečanosti o priliki dodelanja mestne hiše dunajske so minule in prišla so tudi pričakovana odlikovanja gotovo v zadovoljnost vseh pri zgradbi res vdeleženih in zasluženih oseb; župan dunajski pa njegova namestnika in dotični odsek mestnega odbora prejeli so doloma „zahvalo cesarjevo“, deloma „izraz cesarjeve zadovoljnosti“ v posebnem pisanji — pa brez redov. Vsled tega velika, pa zaslužena poparjenost.

— Dne 16. t. m. blagoslovljena je bila nova česka ljudska šola v X. okraju ustanovljena po društvu „Komensky“. Radovedni smo, ali se bo zdaj res podrl nemški Dunaj, kakor so leto in dan trobili tamošnji Velikonemci.

— Električno razstavo še zmiraj obiskuje mnogo ljudstva. Pretekli teden povabili so presvitli cesar razstavljavce domače in tuje in dotični odbor, vsega skupaj nad 500 oseb, v redutne prostore, kjer so imeli po predstavljanji pri cesarji na večer bogato pogrnjene mize.

Koroška. — Deželnega glavarja namestnik, veliki Nemec Jesernigg, tarnal je pri otvorjenji koroškega deželnega zbora, kakor bi se za Korošce res bližal sodnji dan, rekel je med drugim: „Snidemo se v zelo resnem položaji, temelji države so omajani, terezijanske in jozefinske tradicije so zapuščene, vsega vašega poguma in vse vaše moči bo treba, da bode te razmere prenašali.“ — Prav krasne in možate besede so to, krasne, ker človek res ne vé, bi se li bolj čudil predrznosti ali bolj kratkovidnosti nemškutarskih liberalcev koroških, ki smejo tudi pod sedanjo vlado ravnati, kakor bi ne bilo tretjina Slovencev na Koroškem, in še potem skušajo prav po babje tarnati, gotovo le v živem čutji, da mora njihov protinaraven stan razpasti tudi brez gibanja Slovencev in brez unanjenja pritiska. — Morebiti pa je liberalnim Korošcem žal, da jim je sedanja vlada in državnega zbora večina skoraj vsilila blizo milijona državne podpore za vredjenje vodotoča dravskega! — Radovedni smo, jeli vendar ne bode zastopnik cesarske vlade baron Schmid poprašal Jesernigga, v čem se njemu in koroški Nemški po sedanji vladi godi krivica.

Hrvatska. — Zadnji uradni telegram iz Zagreba od 17. t. m. glasi se tako: „Po izvzetih dveh slučajih v Krajni Banalski, pri katerem je bil ubit znan razsa-

jalec, poroča se od vseh strani, da je mirno, da se morejo zdaj nemiri v obče smatrati za minule. Vojdači so, kakor čujemo, povsod zaprti.“ Sodnije imajo dela na vsa kola. — „Pester Lloyd“ pa, ki rad Hrvate črni, ima tudi od onega dne poročila iz Zagreba, v katerih trdi, da nemiri še niso zadušeni. — Iz Gline naznanja ravno ta list, da gre tam vse v kolobar, da so šole in cerkve oropane in razdejane; v Jaminici da so župnika Živkoviča oropali in stražnika Rakosa težko ranili; tudi tik bosenske meje da so se sprijeli in so trije kmetje umorjeni. — Iz Rujevaca poročajo „Narodne Novine“ med drugim, da je ljudstvo reklo, mi nočemo ogerskih grbov in jih bodo odpravili od vseh uradov in trafik, da hočejo cesarskega orla, to je njih stari grb. Vkljub tem starejim dogodbam vse kaže, da se bolj in bolj bližamo od vseh domoljubnih strani težko pričakovanemu pomirjenju na Hrvatskem, posebno ker je v Zagrebu zopet vse mirno in so odpravljene tudi izjemne naredbe za javno varnost.

Ogerska. — Pri vsaki priliki in pa zopet noveji čas, ko so se na Ogorskem in Hrvaškem pričeli neredi, začeli so nemški liberalci po eni strani božati Ogre, po drugi pa jih hujskati zoper našo sedanjo večino državnega zbora, češ, da je Taaffejeva, Slovanom prijazna vlada kriva nemirov na Hrvaškem, en list pripoznaval je vso krivdo deželnemu predsedniku baronu Winklerju. — Pa na te limanice se niso vsedli ne Ogri ne tastranska večina državnega zbora. Izrekoma niso ne česki in ne slovenski ali drugi konservativni listi hotli podpihivati razprtije med Hrvati in Ogersko, temveč so pri vsaki priliki trdili, da je to domača translajtanska pravda, kateri sicer želimo kar prej, toliko rajši konec potom prijazne poravnave, sicer pa se ne vtikamo v njo.

Bolj odločno in brezozirno pa so merodajni ogerski časniki odbili zavezno ponudbo naših liberalcev. — Na to so „N. fr. Pr.“ „Deutsche Ztg.“ in drugi časniki te vrste odgovorili deloma potuhnjeno, deloma s surovostimi. Zdaj pa po preteklih treh tednih ponovili so zopet svoje stare ponudbe in na to odgovarja jim „Pester Lloyd“, njih dolgoletni prijatelj in zaveznik, tako: „Da tedaj ne bode nikakoršnega dvoma, hočemo še enkrat jasno in odločno izreči z vsem poročtvam za to, da nas nobena ogerska stranka ne bo na laž stavila. V notranje boje avstrijskih strank, dokler se one ne dotikajo kroga naših pravic in naših koristi, se mi ne vtikamo; mi v tem oziru nismo nikogar zavezniki, kakor tudi mi tam, kjer se gre za notranje zadeve Ogerske, nikdar zunaj ne išemo zaveznikov, ampak bi nasprotno vsako ptuje vtikanje odločno odbili.“ — Ta odgovor jim bode vender dosti razumljiv.

Rim. — Časnik „Moniteur de Rome“ potrjuje naznanilo lista „Germania“ od dne 17. t. m. v vseh navedenostih tedaj ni resnično, da bi bil papež zadnji cerkveno-politični postavi pritrdil.

Žitna cena

v Ljubljani 12. septembra 1883.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 96 kr. — banaške 8 gold. 99 kr. — turšice 5 gold. 60 kr. — soršice 6 gold. 47 kr. — rži 5 gold. 20 kr. — ječmena 4 gold. 6 kr. — prosa 5 gold. 34 kr. — ajde 4 gold. 71 kr. — ovsa 2 gold. 76 kr. — Krompir 2 gold. 90 kr. 100 kilogramov.